

ȘEZĂȚOAREA

Anul 1.

Decembrie 1892I—ianuarie 1893

No. 9 și 10

PETRE FĂȚ-FRUMOS

(Poveste)

A fost un împărat, și împărăteasa lui nu făcea copii. Intr'una din zile a plecat împăratul la vinătoare, ca de obicei. In tot dea-una cînd pleca el la vînat, trebuia să ia în scris toate cîte avea în casă și împrejurul casei, căci alt-fel, ce rămînea ne scris, i le lua zmăul.

Pe cînd era în pădure la vînat, l-a cuprins un întuneric de nu știa el încotro s'apuce. Mai târziu aude un glas strigînd: «Impărate! imi dai ce ai uitat ne scris a casă, ca să te luminez?»

—Ți-o'yū da, răspunde împăratul.

După această făgăduință, el s'a luminat. Cînd a venit acasă, a întrebat pe împărăteasă ce a uitat nescris, și căutînd toate lucrurile, a văzut că toate erau scrise; dar lor nu le a venit în minte că fătul din pîntecele împărătesei n'a fost înscris, căci nici nu știa împăratul că ea e îngreunată.

După ce s'a împlinit timpul, a dat D-zeū și împărăteasa a născut un băiat. Ce bucurie nespusă a avut împăratul că a căpătat și el un băiat.

L-a botezat și i-a pus numele *Petre făt-frumos*.

Peste vr'o cîte-va zile, iată că vine un nour mare cu fulgere și trăsnete și cuprinde în întuneric toată curtea împărătească, și din nour s'auzea strigînd: «Dă-mi, împarate, ce-ai uitat ne scris a casă!»

Împăratul avea două țigănci roabe, cari născuse cîte un băiat o dată cu împărăteasa. Iea, împăratul, un băiat de țigan și-l dă zmaului, socotind că s'a plăti cu dînsul. Zmaul

il iea îndată și pleacă cu dînsul ; ajunge într'un șes și se pune să se odihnească pe iarbă. Dar copilul din brațele zmaului zice : «Aolica ce mai șatre bune am face pe șesul asta.»

Zmăul, cînd l-a auzit că vorbește țigănește, l-a izbit o dată de pămînt, și s'a făcut bucăți.

Pleacă repede înapoi la împăratul cu fulgere și trăsnete, și-i cere să-i dea ce-a uitat ne-scris acasă.

Ce să tacă împăratul ? se duce și iea și cel-lalt băiat al țigancei și i-l dă.

Zmăul îl iea și pleacă cu dînsul. Ajunge într'o pădure și se pune jos să se odihnească. Da băi-tul cel de țigan zice : «Aoleo! ce mai lemne bune de cărbuni!»

Cînd aude zmăul că și acesta e de țigan, îl trîntește și pleacă înapoi la împăratul tunînd și fulgerînd, și mai mînios cere ca să-i dea ce-a uitat ne-scris acasă. Atunci împăratul a început a plînge, s'a dus la leagănul copilului, i-a tăiat degetul cel mic de la mîna dreaptă ca să-l aibă, și pe dînsul l-a dat zmaului. Zmăul l-a luat și a plecat cu dînsul... A ajuns pe un deal și acolo s'a pus să se odihnească ; da băietul zise : »Ce frumos loc pe dealul ista de făcut un palat împărătesc. Zmăul s'a încredințat că este fiul împăratului, l-a dus acasă la zmaoaița lui, l-a hrănit bine cu cele mai bune bucate, ca să crească mare și să se îngrașe bine, căci aveau de gînd sa-l taie și să mînce zmău carne de fecior de împărat. Băietul se făcuse mare. Acuma zmeii aveau trei fete, și tata cea mai mică se amurezase de Petre făt-frumos și trăiau bine amîndoi. Inșă fetele zmeilor erau tustrele asemenea, în cît nu le puteai deosebi una de alta, așa semănau de bine.

Acuma zmăul pusese în gînd să taie pe Făt-frumos și ca să-i găsească pricină, i-a zis: Petre Făt-frumos ! dacă-i gîci tu mîne care este tata cea mai mică, eu nu te-oîu tăia ; dar dacă nu-i gîci, am să te taiu.

Dar Rea-Silva, fata cea mai mică a zmaului, îi spusese lui Făt-frumos, că numai pe atîta o s'o cunoască el că ea este fata cea mai mică, că are să stea atunci o muscă pe nasul ei.

A doua zi aduce zmaul pe tus-trele fetele sale, le pune de rînd şi apoi întrebă pe Făt-frumos :— »Petre făt-frumos! spune-mi care-i fata cea mai mică? «De unde era s'o cunoască el, dacă erau tot una şi una. Numai ce vede că o muscă stă pe nasul Rea-Silvei; el, atunci şi pune mîna pe dînsa şi zice : »Asta e !»

Zmaul văzînd că a gîcit-o, nu l-a tăiat. A doua zi vorbeşte Rea-Silva cu Petre făt-frumos şi-i zice ; »Petre făt-frumos ! tata tot o să te taie pe tine, aidi, mai bine, să fugim la noapte».

—Bine, să fugim dar, răspunde Petre făt-frumos.

Peste noapte se scoală Rea-Silva şi stupeşte în pat o dată, în mijlocul casei o dată, şi la uşa o dată ; iese din odaia ei încetişor şi pleacă cu Făt-frumos.

Tocmai ea era de rînd ca să ducă dimineţa cafeaua cu lapte la tatăl său.

Dimineţa, aşteaptă zmaul pe Rea-Silva cu cafeaua, ea nu mai vine. Se duce şi strigă la uşa : »Rea-Silva» ! Stupitul cel din pat îi răspunde : »Iacă vin.

Vede zmaul că ea nu mai vine, şi mai strigă o dată : »Rea-Silva» !

Stupitul din mijlocul casei îi răspunde : »Iaca vin, să mă îmbrac.»

O mai strigă apoi şi a treia oară; stupitul cel de la uşa deschide uşa. Zmaul aşteaptă şi vede că nu mai vine nimineca. După aceea se scoală zmaoica, se duce şi o caută peste tot locul şi vede că nu e nici ea nici Petre făt-frumos. Atunci vine înapoi la zmau şi-i zice : —Vezi, că a fugit curva şi tâlharul. Du-te repede după dîşii şi-i prinde.— Se scoală zmaul şi porneşte după dîşii.

Rea-Silva aude tunînd în urmă lor şi zice: Petre făt-frumos ! Ia uită-te în urma şi vezi, nu se vede vr'un nour?

—Ba mare negură vine, răspunde Petre făt-frumos.

—Dacă e așa, zise Rea-Silva, eu m'oîu face o mănăstire ciupită şi tu fă-te un călugăr bătrîn cu două toiige de abia să-ţi ridici genele ochilor, că tata o să te întrebe: »N-ai văzut o fată şi-un flăcău trecînd pe aici ? Tu să-i răspunzi

că ai văzut trecînd pe aici o fată și un flăcău, cînd ai fost tînăr.»

Cum zise așa se și făcură: fata o mănăstire risipită și băiatul un călugăr bătrîn.

Ajungînd zmaul pe la mănăstire, întrebă pe călugăr: N-ai văzut, părinte, trecînd pe aici o fată și-un flăcău?

—Ba i-am văzut cînd eram eu tînăr, răspunse călugărul.

—Nu, astăzi dimineața, adăogă zmaul.

—Apoi n-am văzut, răspunse călugărul. Atunci zmaul se întoarse înapoi; iar ei plecară mai nainte.

Ajungînd zmaul acasă, spuse zmăoaiceii că n-a găsit de cît o mănăstire risipită și un călugăr bătrîn. Zmăoaica îi zise: «Pleacă înapoi, prostule, că mănăstirea a fost curva și călugărul a fost tîlharul». Zmaul pornește înapoi după dînșii.

Rea-Silva iar aude tunînd în urma lor și-i zise lui Petre făt-frumos:

—Ia uită-te înapoi și vezi nu vine vr-un nour?

—Ba mare nour vine, răspunse Făt-frumos.

—Fă-te tu un băiețel mic în pielea goală și cu o prăjină în mînă, că eu m-oiu face o holdă cu malaiu mărunțel și să tot alungî vrăbiile din holdă, și cînd a trece tata pe aici o să te întrebe: «n-ai văzut, băete, trecînd pe aici o fată și-un flăcău? și tu să-i spuî: am văzut, cînd a arat tata holda asta».

Ajunge zmaul la holdă întreaba pe băiat: Măi băiete! n-ai văzut trecînd pe aici o fată și un flăcău?

—Ba i-am văzut, cînd ara tata la holda asta, răspunse băietul.

Zmaul, vîzînd că nu-i găsește, se întoarce înapoi acasă și-i spune zmăoaiceii că n-a găsit de cît o holda cu malaiu mărunțel și un băiețel cu prăjina în mînă alunga vrăbiile.

—Ei prostule! răspunse zmăoaica; holda a fost curva, iar băietul a fost tîlharul. Șezi prostule acasă că mă duc eu sa-i iaŭ ochii și-ai să vezi cum am să-l las chior.

Pleacă zmăoaica după dînșii. Rea-Silva uitîndu-se înapoi, vede venînd asupra lor un nour mare și-i zice lui Făt-frumos:

—Tu, Petre făt-frumos, să nu te uiți înapoi că acum vine mama; căci cum te-î uita înapoi, îţi-a ochii şi rămii chior. Şi văzînd că s'apropie mă-sa de dînşii, îi zise lui Făt-frumos: —Fă-te tu un răţoiu cu penele de aur, şi cu m-oiu face o apă mare. Da tu-săţii capu în apă şi să nu-l scoţi afară, numai să baţi din aripă. —Şi cum ziseră, așa se şi făcură: fata se făcu o apă mare, iar flăcăul un răţoiu cu penele de aur.

Ajungînd zmăoaica la apă, zise răţoiului: Dragul mamei, Petre făt-frumos! scoate căpşorul din apă şi uită-te la mama, că mama încă nu s-a uitat în ochişorii matale. Dar răţoiul nu voia să scoată capul din apă nici de cum. Cînd văzu zmăoaica că el nu vrea să scoată capul din apă, începu a se văicara zicînd: Dragul mamei Făt-frumos! uită-te la mama cît e de supărată, jălită şi desplătită de cînd te-ai dus de la mama.

Atunci Petre făt-frumos scoase capul din apă ca s-o vada; zmăoaica îndată-i fură ochii şi-o lua la fugă înapoi.

Rea-Silva îi zise: «Vezi prostule, că acum ai rămas chior! nu ţi-am spus eu, să nu scoţi capul din apă? Acum stai aici, să mă duc la fugă după dînsa şi să-ţi aduc ochii.

Şi Rea-Silva făcu numai de cît să dea o ploae cu peatră după mă-sa, apoi un soare ferbinte şi zmăoaica a adormit pe cînd era printr'o pădure. Rea-Silva ajungînd-o, i-a luat ochii dintr'o cutie unde-i pusese mă-sa, pe cînd dormia ea; în locul ochilor a pus o baligă de vacă, şi cutia a pus-o binişor iarăşi la loc; iar ea a plecat înapoi, i-a dat ochii lui Făt-frumos şi au plecat amîndoi înainte.

Mai pe urmă deşteptîndu-se zmăoaica, s-a sculat şi s-a dus acasă cu mare bucurie zicînd către zmau: Ia vezi, prostule, că eu dintr-o dată ducîndu-mă, i-am luat ochii tâlharului; dar tu, de două ori ai fost şi n'ai putut să-îiei nimică,

Însă cînd deschide cutia, vede o baligă de vacă în locul ochilor. Atunci de ciudă sar în sus de la pămînt şi se trîntesc de se fac îu bucăţi, şi zmăoaica şi zmaul.

Petre făt-frumos cu Rea-Silva a mers, a mers... pînă ce a ajuns la împărăţia tătine-său, şi ajungînd la barieră a în-

trebat că acolo este împărăția cutăruî împărat? — Da, i-a răspuns unul de la barieră.

Rea-Silva zise atunci lui Petre făt-frumos: «Du-te înainte de-ți vezi părinții, că eui rămîn aici, și mai pe urmă vino, și mă ia și pe mine.

Petre fat-frumos se duse la părinții sei și le spuse că el este feciorul lor și pentru ca să-î incredințeze de adevăr, le arată degetul cel mic de la mîna dreaptă care era tăiat de tată-seu. Împăratul numai de cit scoase degetul și punîndu-l la mîna lui, s-a lipit îndată.

Împăratul și împărăteasa, văzînd această minune, aui rămas înmărmuriți de bucurie, și au făcut veselie mare. Mai pe urmă l-a dus în pețit la fete de împărat, căci și el acum, de bucuria părinților, uitase pe Rea-Silva. Părinții l-aui logodit cu o fată de împărat, a făcut nuntă și pe cînd se aflau cu toții la masă, mirele, mireasa, părinții lor și o mulțime de împărați și boeri mari, iată că vine și o biată femeie cu hainele rupte și cu doi hulubi; îi pune de naintea mirelui și miresei și se retrage iar la ușa. Hulubiî au început a se minca pînă la sînge. Atunci împăratul a întrebato:

—Femeie, de unde ai adus hulubiî aceștia, și pentru ce i-ai pus acolo să se minince?

Dar ea îi răspunse: «vezi cum se minincă hulubiî aceștia, tot așa m'am mincat eui cu părinții mei de v-am adus pe feciorul D-voastră a casă. —Petre făt frumos se sculă în picioare și zise: A! asta e Rea-Silva mireasa mea, care m-a scăpat de la moarte; luați-î haine de mireasă și-o îmbrăcați, că asta e mireasa mea, că eui de bucuria părinților am uitat de dînsa» Atunci mireasa cea laltă a rămas așa și Petre făt-frumos s-a însurat cu Rea-Silva, și or fi trăind și-acuma, dacă n'or fi murit.

Hecî Lespezi (Suceava)

culeasă de R. MARINESCU

Note.—Asupra aceste poveștiam defăcut cîte-va observații.

Numele eroinei, Rea-Silva, trebuie să surprindă pe orîși cine. Încă de cînd am primit această poveste de la d. Marinescu, am pus la îndoială existența acestui cuvînt în limba țaranului nostru, cel puțin sub forma aceasta Rea-Silva, formă care — dacă ar fi să presupunem că cuvîntul e o reminiscență romană — ar fi în contradicție cu regulile fonetice cari cîrmuesc formațiunea cuvintelor rominești din cele latinești. De aceea îndată am scris d-ului Marinescu rugîndu-l să-mi răspundă dacă această poveste a auzit-o direct din gura unui țaran, dacă nu cumva a înlocuit așa un alt nume prin acel de Rea-Silva și dacă *ea* din *Rea* se pronunță că diftoug sau ca două vocale deosebite, în caz cînd cuvîntul există în popor. Răspunsul a confirmat în totul îndoiala mea. Povestea a fost auzită de la niște tirgoveți din Lespezi (Suceava) cari o știaū de la țară și cari, sub înriurirea unei culturi fragmentare și adese ori dăunătoare, aū găsit de cuvîntă să înlocuiască numele popular el eroinei, care ar fi fost el, prin acel mai civilizată de de Rea-Silva. Prin urmare cuvîntul acesta trebuie a fi considerat ca o plantă exotică, și-l mențin în poveste pentru că nu cunosc numele păstrat în popor.

Acest singur păcat era să lese această frumoasă poveste nepublicată în «Șezătoarea» dacă nu s'ar fi ivit o altă pricină care m-a hotărît s-o public: asemănarea ei cu o poveste din sudul Franței, publicată cu două luni mai înainte, în *Revue des traditions populaires* (anul al 7-lea No. 1, 14 Ianuar 1892). Povestea se numește Firjoine, și e culesă de d. Louis Morin în Troyes, departamentul l' Aube

Atrag atențiunea folkloriștelor no tri asupra acestei asemănări.

A. G.

Credinți despre pământ, ceriū și stele.

Credința poporului despre pământ este că D-zeū l-a făcut din început nu rotund ca un măr, cum spun învățații, ci drept, întocmai ca un șes foarte întins, fără dealuri și fără văi; dedesuptul lui e numai apă și el plutește pe apă ca și o scîndură pe un lac, dar că el fiind mai greu ca apa, lesne s-ar cofundă, dacă n-ar sta pe doi pești foarte mari, care-l țin vecinic în spinare. Munții, dealurile și văile s'au făcut în urmă și iata cum: Intr-o vreme, peștii care țin pământul în spinare, înfuriindu-se, au început să se svîrcolească tare, și atunci pământul clătindu-se și cutremurîndu-se cumplit, pe unele locuri a crăpat tare, formînd văile, iar pe alte locuri valurile mari de desupt a apei l-a ridicat în sus, formîndu-se munții și dealurile. Tot atunci se spune că s-ar fi deschis în pământ și izvoarele, care hrănesc cu apă riurile ce curg prin văi.

Dovada cea mai bună ce o are poporul că pământul stă pe apă e, că cu cît să sapă mai jos în pământ, cu atîta se dă de mai multă apă.

Pricina cutremurului de pământ nu e alta de cît mișcarea peștilor ce țin pământul în spate.

Pământul are margini de jur împrejur și de la marginea lui încolo îi numai apă. Tot pe apa de la marginea pământului stă bolta cerului. La Ierusalim îi buricul său centrul pământului.

Cerul este ca o piele întinsă pe care staū stelele, luna și soarele. Nu e numai ceriul ce-l vedem, dar mai sînt încă alte 6 ceriuri. D-zeū locuește tocmai în al 7-lea ceriu.

Pământul stă locului, iar soarele luna și unele stele se învîrtesc împrejurul lui. Ele au calea lor pe ceriū, pe care lunecă, ca o corabie pe apă, dar din porunca lui D-zeū.

Stelele nu-s alta de cît niște făclii aprinse în ceriū. Să spună că cîte sînt pe ceriū, atîtea suflete de oameni sînt pe pământ, și tot deauna cînd se naște un om, răsare și o stea pe ceriū; că prin urmare fie-care om are o stea sau o făclie a lui, care arde în ceriu cît timp trăește omul pe

pământ; iar cînd moare, îi cade și steaua, adică i se stinge făclia și aceasta-i pricina căderii stelelor.

De aceea chiar, ori de cite ori noaptea să vede căzînd o stea, poporul zice că a murit un om.

Soarele e steaua lui D-zeu, iar luna steaua Maicei D-lui. Stelele mai mari sînt ale oamenilor mari, înțelepți, ale împăraților și Domnilor. Stelele cu coadă, cînd să iscă pe ceriū, înșamnă că saū s-a născut un om mare, un împărat bună-oară, saū că are să fie războiū.

Dunga mare albicioasă de pe ceriū, numită de învățați⁷ calea lactee, se cheamă în popor *Drumul robilor*; să crede că ea e lăsată de D-zeu pentru călăuzirea înapoi spre țara lor a oamenilor ce scăpău de la robia păgînilor. Pe această cale se îndreptaū de veniaū și creștinii noștri Moldoveni, cari se întimplaū de scăpaū de la robia Tătarilor. Despre aceasta se provestește următoarea istorie:

Că tare demult, aū intrat Tătarii în țară aici și între mulți robi ce aū luat, era și o fată mare, de loc dintr-un sat din apropierea tîrgului Neamț.

Pe acești robi ducîndu-i în țara tătărăscă, după ce i-aū împărțit între ei, fata și încă cu alți cîți-va au fost luați de un tatar, duși acasă și aleși: pe cei tineri puși în o cușcă mare de fier, iar bătrînii lăsați pe afară și întrebuințați la diferite munci. În cușca unde a fost vîrită fata cu ceilalți tovarăși, erau deja mai mulți oameni tineri și copii. Acolo li da de mîncare numai pîne cu miez de nucă, și lata vede că din timp în timp scotea cite unul, care era mai gras, și pe care nu-l mai aducea înapoi. Pe aceștia-i mîncea, după ce-i frigea în chipul următor: Avea un cuptor mare pe care, după ce-l înfierbîntaū, aducea un rob îngrășat și punindu-l pe o teleguță anume făcută, ca o lopată cu roate, îl repeziaū în cuptor de viu, astupaū apoi la gura cuptorului și după ce se frigea, îl scoteau și-l mîncea.

Intr-o zi, ducîndu-se tătarii toți de a-casă, a rămas numai o tătăroaică bătrînă, însărcinată să gătească bucate pe cînd or veni ceilalți. Baba vine și scoate tocmai atunci pe acea fată din cușcă, o duce la cuptor și-i arată să se pue

pe lopată. Fata nu vroește. Baba zice : — Pas fată pe lopată ! — Pas babă de-mi arată ! răspunse fata. Baba crezînd că fata vroește ca ea să-î arăte cum să se așeze pe lopată, s'a pus să-î arăte. Indată însă ce fata a văzut pe babă pe lopată, repede i-a făcut vînt în cuptor, a astupat la gura cuptorului, apoi eșind de-acolo și ne văzînd pe nimeni prin casă sau împrejur, a dat drumul la robii din cușcă și așa a fugit cu toții.

Tătarii cînd aș venit înapoi, n'aș găsit pe babă ; dar găsiînd friptură în cuptor, s-aș pus s-o mînce. Cînd colo ce să vadă ? Friptura tare de n-o puteaș trage în dinți. Indată s-aș priceput ce e pricina și mai ales că negăsiînd nici robii în cușcă, s-aș apucat să-î caute. Robii aceia care erau toți acei robiți de-aici din țară, se spune că în fuga lor, ședeau ziua ascunși prin stuhării, erburî sau deșisuri și numai noaptea mergeau, călauzindu-se în drumul lor după cum auzise, aici din bătrîni, *după dunga de pe ceriș*, și nu s-aș înșalat.

În ascunzătorile lor din stuhării, de multe ori erau să fie găsiți, căci se zice că tătarii se serveau întru aceasta de niște paseri numite nagîți, care sburaș pe de-asupra bălților și stuhăriilor și dacă descoperia acolo oameni, se repezaș în jos din sbor spre ei țipînd, și atunci cînd tătarii veniaș să-î găsească, robii se cufundaș în apă. Așa cu necaz mare și goi numai în piele, hrăniîdu-se numai cu rădacini sau ierburî, aș ajuns acești scăpați de la robie, după vr-o 6 săptămîni, la un riu mare și lat, care după cel-au trecut, aș aflat că e *Nistrul*. Acolo aș așteptat mai multă vreme, pîndînd noaptea, dor vor vedea vr-o plută sau luntre, să treacă. Cînd într-o noapte pe cînd ceilalți dormeau într-un bunget de luncă, tovarășul ce sta de strajă, vede viînd o luntre cu cîți-va oameni spre mal. După statură și port, i s-a părut că n-ar fi tătari. S-a pus de pîndă la mal și care nu i-a fost bucuria cînd i-a auzit vorbind în limba moldovenească, și cînd i-a cunoscut că siut moldoveni, s-a dat pe față, li-aș spus în scurt tot și luînd și pe ceilalți tovarășî, aș trecut cu luntra de cealaltă parte, unde li s'aș dat îmbrăcăminte și apoi au venit

la satele lor. Fata aceea apoi s-a măritat, a avut copii, cărora li-aū istorisit ducerea și scaparea ei din robie și așa din copii în copii, prin tradiție, s-a păstrat și ajuns astă istorie pînă la acești de acuma, care mi-aū spus-o și mie.

Drăgănești (Suceava)

C. Teodorescu

CÎNTECE

144. Foaie verde earbă lată
de trei zile strig la poartă
și tu dormi, dormi-aī moartă.
De trei zile strig la ușa
și tu dormi, dormi-aī dusă.
Foaie verde de matasă
dă-mi tu soră drumu-n casă
c-afară ploauă de varsă,
și nu ploauă cum să ploauă
că-mi rupe cămeșa-n două.
Auzi puică ori n-auri
ori nu vrei ca să răspunzi.
—Ba aud puiule bine,
dar nu pot veni la tine
că-ī dușmanu lîngă mine
cu două pistoale pline
cînd de cînd să dee-n mine;
unu-n tine, unu-n mine
să nu fac amor cu tine.
- * *
- Frunzuleana pădureț
oliolio frate răzleț
tu, de cînd ne-am răzlețit,
înapoi n-aī mai venit.
- Ea te plîng surorile
pe toate cărările,
te plînge acea mai mare
cu lacrimi pînă-n paftale,
te plînge-acea mijlocie
cu lacrimi pînă-n călcie,
te plînge acea mai mică
frunza-n codru sa despică
- * *
146. Pe cel deal, pe cel colnic
merge-o puică c o n voinic,
și voinicu șuerînd
și puicuța suspinînd
Taci, puică, nu suspina
că te-oīu duce la mătă
când a face plop perez
și răchita vișinele.
- * *
147. Foaie verde de vizie
ici în vale la chilie
este-o toantă cu moșie;
locu-ī bun, moșia-mī place,
dar cu toantă n-am ce face.
S-o dus toanta la ocol
discuță, cu capu gol,

şi vacile fug de mor
c-o gândit că-î boala lor;
iar viţelul cel balţat
o fugit pîn' o crăpat.
Foaie verde mă domnesc
mă duc să mă prăpădesc,
că cu toanta nu trăiesc.

* *

148. Foaie verde nălbă albă
fuge-o copiliţă-n grabă,
şi o strigă sfîntu soare:
fugi copiliţă mai tare
că vine Dunărea mare.
Las-să vie să mă mie
că n-am tată să mă ţie
nici mamă să mă mîngie.
Nu am soră cu dreptate
nici frate să-mi ţie parte.
Ia-ţi copilă ziua bună
de la tată, de la mumă,
de la fraţi de la surori
de la grădina cu flori.

* *

149. Foaie verde ş-o gherghină
rage-un boi într-o grădină
es-o fată şi-l îngîină.

Farcaşa (Suceava)

151. Bun lucru, neică, la coasă? ca un trandafir frumos
Mulţumesc mîndră frumoasă cînd înfloare veara-n dos.
ca o vioara din cocstă,

ce mi-o tae coasele
şi î rămîn miroasele.
—Fireai neică, sănătos,

—Taci fată, nu mă-ngîina:
cît îmi trăea soţiea
beam apa isvoarelor,
păşteam earba munţilor,
da de cînd ea mi-a perit,
beu apa băltoagelor
pasc earba priloagelor.

* *

150. Frunză verde tămiiţă
coale'n vale'n poeniţă
este-o dalbă garofiţă;
trece un voinic în grabă
şi cu-a lui gură o 'ntreabă:
orî eşti fată, orî nevastă
orî zină din cer picată?
—Eu nu-s fată, nici nevastă
nici zină din cer picată,
ci-so albă garofiţă
răsă ită-n poeniţă.
Ia spune-mi şi D-ta:
eşti flecău orî însurat
orî zinariu din cer picat
—Eū mă chiamă brumărel,
dimineaţa pe răcoare
unde pic, stric orî-ce floare.
—Eū sunt floarea mazărică
şi de brumă nu mi-î frică.

T. Daniilescu

152. Frunzuliţă foi de dres
rade-te, neică, mai des,

că mă 'nțeapă barba ta
și-mi strică rumeneala
și mă bate maica mea :
cu nuele cu smicele
peste gîtu cu mărgele,
cu peană de rățișoară
peste albă fețișoară,
cu peană de rîndunea
peste dalbă fața mea,
cu stelbă de busuîoc
peste subțirel mijloc.

* *

153 Doamne, să nu mă omori,
c-am iubit două surori.
Una-n vale, alta-n deal ;
a din deal, ca un pahar,
a din vale ca o floare.
A din deal cere bumbac,
a din vale ce-o să-i fac ?
s-o sărut o dată bine,
să-i ție două-trei zile.

* *

154. De dragi, să ne avem
dragi,
dar nădejdea să nu-mi tragî,
că nădejdea de la mine
tot ca sîrma de subțire,
când o puî pe mărăcine
bate vîntu, nu se ține.

* *

155. Frunzuliță trei smicele
hai Anico la ceșmele,
la ceșmelele din dos
c-acolo e loc frumos :
numai sălcii și rogoz.

Sălciile de umbrît
rogozu de tăvălit.

* *

156. Mai poftim Anico jos,
să-ți fac o coadă ș-un moț.
Să-ți arăt d'un pol frumos,
pol frumos și ferecat
și pe dungă și pe lat.

* *

157. De la Șit pîn la Șitoe,
mă bătut vîntu și ploae.
Vîntu, ploaea să mă bată
și soarele să mă arză,
numai puica să mă vază.

* *

158 Pe dealu Vișoreanu
mî-a înflorit mărgăritaru.
Mărgăritar înflorit,
cine mi te-a cîmpăvit ?
—Flăcăii de la cosit,
fete mari de la iubit,
neveste de la plivit,
dorobanți de rînd trecînd.

* *

159. D-ași iubi, cîți îmi sînt
dragi,
N-ar mai fi frunză p'în fagi,
nici guriță la dănacî.
Iubesc numa cîte una,
frunza par-că-o puî cu mîna,
dănacii și-au perdut gura.

* *

160. Pe deal pe la Ialomîță

mă-ntîlnii c-o copiliță,
în mîna c-o garofiță.
de mi-ar da garofa mie,
n-ar mai fi nici o mînie,
că mânia îndelungată
nu e bună nici o dată.

* * *

161. Trăsnite-ar în bot de
cal
și pe tine potcovar,
nu mă puteți sui-n deal;
nu e vina-calului,
nici a potcovarului;

Ștefănești (Vâlcea)

ci e vina mîndri mele,
c-a pus casa-n coaste grele,
nu mă pot lupta cu ele.

* * *

162. Costica inima mea,
de te-aș prinde unde-va,
numai ochii ți-aș lua,
și ți-aș lega-ntr-o basma
și ți-aș pune la icoane
și m-aș ruga: doamne,
doamne,
•mai dă-mi zile să trăesc,
•pe Costică să-l iubesc.

T. Bălășel

163. Cîntă cucu sus pe salce, învălîtă-ntr-o hîrtie.
iubita bădiții zace;
cîntă cucu sus pe poartă
iubita bădiței moartă.
cîntă cucu sus pe nuc,
iubita bădiței-o duc,
o duc, duc pe năsălie,
ca pe-o coală de hîrtie,
de hîrtie sinilită,
draga bădiței iubită.

* * *

164. Foaie verde aluniță
un'te duci tu Catincută,
numai în fustă și'n papuci?
—La grădina cu doi nuci,
să dau apă la doi junci
și gură la doi voinici.
—Să nu dai gură la toți,
ci să mi-o mai leși și mie

—x—

165. Ies din casă după masă,
cu străițe de matasă.
La isvoru lui Iordan,
este apa lui Troian.
Cine tae lemne-n dos?
Dumitrică cel frumos.
Cine tae lemne-n față?
Dum'trică chicà creață.
Chica creață cîte un fir,
gura lui de trandafir.
Chica creață cîte-un smoc,
gura lui de siminoc.
Foaie verde lemn dubit,
mare-î Prutu și cotit,
mult mă mier cum l-am trecut.
Trecuî Prutu-n jumătate,
maica mă plîngea de moarte.

Trecui Prutu-n cela mal,
 maica mă plîngea oştean,
 trecui Prutu peste tot,
 maica mă plîngea că-s mort.
 Prutule apă vioară,
 face-te-ai neagră cerneală
 stuhu tău o penişoară,
 faţa ta o mesişoară,
 ca să scriu o hîrtioară,
 s-o trimet la maica-n ţară,
 să-mi dea bani de cheltueală,
 şi strae de primineală,
 şi-un cal bun de călărie,
 c-am să plec în bătălie.

—x—

166. Foaie verde de-avără-
 mească
 la Iaşi la curtea domnească.
 staū florile să-nflorească,
 trandafirî să-nbobocească.
 Staţi flori nu mai înfloriţi,
 că mie nu-mi trebuiţi,
 că n-am fraţi să vă-ngră-
 dească,
 nici surori să vă plivească,
 nici părinţi să vă privească.
 Numai lemnul domnului,
 şi cu floarea soarelui,
 staū pe poarta raiului,
 şi judecă florile,
 ce-aū pierdut mirosnele.

*Dolhasca (Suceava)**culese de T. C. Ionescu*

Omul cu noroc

(Poveste)

Acuma zice că erau odată doi fraţi : unu bogat tare, că de bogat ce era singur nu-şi mai ştia de rostul bogăţiei ; celalt sărac lipit pămîntului, şi cu o casă de copii, cît nu-şi mai da samă ce să facă şi să dreagă, doară i-ar putea hrăni. Şi fratele cel bogat — precum sînt toţi bogaţii — cu nimică nu agiutără pe cel sărac, ci cînd îi cerea cîte ceva ca să nu-î moară de foame cei flămînzî de pe cuptor, îl puneă să-î muncească la casa lui cît ţi-î ziu-lica de mare, şi cu vai nevoe îl răsplătea cu un căuş de făină.

Fratele cel sărac s-a luat şi el într-o noapte şi s-a dus pe lanul frăţine-său, ca să culeagă spicele căzute, să mai vie de hac toamei care sfredelea pîntecel copiilor. Cînd

mai ajungea la capătul lanului, văzu un om îmbrăcat cu strae albe. Și-i zice omul cela cu strae albe:

—Ce cauți pe aicea, omule?

—Ia culeg și eu câte un fir de grâu picat, ca să-mi hrănesc copiii.

—Uite-te, omule, că fratele tău doarme în pat și-i îndes-
tulat cu toate și n'are nici o grijă, pentru că eu sînt no-
rocul lui, și muncesc pentru dînsul.

—Dacă ești norocul frăține-meu, spune-mi te rog, un-
de-i norocul meu?

—Norocul tău șede la crîșmă, după masă.

—Ia *haideați* de mi-l arată și mie, să-i dau o palmă.

Și s'a dus amîndoi la crîșmă și i l-a aratat.

Și a zis norocul omului aceluî sărac: «să te scoli la
miezul-noptii și să ieși o traistă, și să te duci în cutare
vîrf de munte, și să te uiți în toate părțile, și unde-î vedea
foc, acolo să te duci. Și are să-ți zică un om: ce cauți? și
tu să zici: norocul meu. Și are să te întrebe: ai traistă?
și tu să spui: am; și să faci cum te-a învățat el.»

Și s'a luat omul cel sărac într-o noapte și s'a dus în
vîrfurile unui munte, și s'a uitat în toate părțile și într-o
zare, hăt departe, a zărit un foc. S'a dus acolo la focul
acela și a găsit un om care l-a întrebat ce caută. El i-a
spus că-și caută norocul. Omul l-a întrebat dacă are traistă;
el i-a spus că are. Atunci omul acela i-a pus cărbuni în
traistă și i-a zis: «du-te acasă și să-i sameni înprejurul
casei.

S'a dus omul acasă și a sămănat cărbunii înprejurul ca-
sei, precum l-a povățuit cel de la foc, și într-o noapte au-
de afară un huet strașnic: zbieraău oile, răgeaău vacile, ne-
chezaău caii, se zburătaău rățele și gîștele; mă rog,
ograda lui era plină de tot felul de dobitoace.

Și așa, omul cel sarac s'a îmbogățit mai dihai de cît
frate-său, că dacă are omul noroc, macar să samăne și
cărbuni, și tot se face.

(Anzită de la un muntean din satul Mădeiău jud Suceava)

Arthur Gorovei

DRACUL

Dracul, satana, scaraoschi, ucidă-l crucea, diavolu, necuratu, e duşmanul cel mai neîmpacat al omului şi a lui D-zeu. Dracu e suflarea cea mai rea de pe pământ; el nu vrea nici o dată bine omului, ci tot răul; şi chiar dacă pe pământ îl ajută pe om de se îmbogăţeşte, aceasta o face cu scopul de a-l lua sufletul, cînd va muri.

În dracu sînt întrupate toate relele de pe pământ. El nu îndeamnă pe om de cît la fapte rele. Unde-s beţii, tâlhării, omoruri etc. dracu e căpitan.

Dracu e făcut tot de D-zeu; lui i-a dat D-zeu puterea să chinuească pe cei ce nu lucrează bine. De frica lui D-zeu, diavolu se cutremură. Iadul e întruparea gospodăriei lui scaraoschi, căpitenia tuturor dracilor.

Pe dracu l-a făcut D-zeu din nişte îngeri ce se urcau mai sus de el. Dracu locuieşte în orî-ce parte a pămîntului, căci așa l-a blastamat D-zeu cînd a căzut din ceri. Draci sînt în aer, în apă, pe pământ şi sub pământ.

Dracu se arată sub multe forme; sub forma tuturor vieţtilor se arată, numai în chip de vacă-nu.

Dracu, unora se arată sub forma de motan, unora sub formă de cîne, orî berbec etc. Cînd e sub forma de copil, are în cap fes roş, e îmbracat în negru, e cu ochii scinteeitori, la labe are unghii mari şi cănci lungi şi cu o gură cît o şură.

Pe dracu greu îl cunoşti une-orî, şi foarte uşor cite-o dată; el se cunoaşte de pe ochi că-i sînt roşii şi scinteeitori, şi de pe aceea că mai mult noaptea se arată, cînd după el curg scinte.

Dracu de nimic nu se teme, ca de cruce; cînd faci cruce, el fuge în codri şi în pustii. Dar ca să nu-ţi poţi face cruce, el îţi ia puterile şi atunci omul de vrea să scape de el, trebuie să-şi facă cruce cel puţin cu limba, că tot scapă. El se arată omului numai de cu sară şi pînă la miezul nopţii; cum or cînta cucosii de miezul nopţii, dracu şi toate slugile lui, părăsesc pămîntul.

Tovărăşie cu dracu fac numai vrăjitorii moşnegi orî ba-

bele ; cu oameni tineri, fără minte, dracu nu face tovărășie. Dracu face tovărășie numai cu acei oameni ce-s chiar draci sub forma de om ; el le dă în slujbă un drăcușor mai mititel numit spirituș. Sufletul celor ce fac tovărășie cu dracu, rămîne dracului ; cine face tovărășie cu dracu, greu scapă de el. Greu ese din trup sufletul celor ce s'au dăruit dracului și au făcut tovărășie cu el. Numai slujbele sfinte și cetaniile pot desface tovărășia omului de dracu ; și chiar și atunci dracu de ciudă tot face șotia omului, că-î sacă o mină ori un picior, ca să-l pedepsească pentru necredință.

Dracu intră în toate locurile pînă și în biserică, în altar însă nici o dată nu intră. În biserică nu intră cînd miroasă a tămîie. Mirosul tămîiei nu-l poate suferi. Dracul cînd e în serviciul omului, se hrănește cu pîne și mîez de nucă.

Dracul e stăpînul tuturor comorilor îngropate de oameni înbogățiți prin ajutorul lui. Dacă o comoară arde — căci comorile trebuie să ardă cel puțin odată în an — de la amează pînă la mîezul nopții, atunci stăpînul acelei comori e necuratu; dacă însă comoara arde de la mîezul nopții înainte, e curată.

Dracu are în stăpînire toate duhurile necurate ; el e tovarăș cu strigoii, stafiele, mama pădurei etc. pe care îi împuternicește și-î ajutoră.

Povești cu dracu sînt foarte multe ; în multe din ele dracu e picilit de om. Poporul are obiceiul de zice cînd pomenește numele dracului : cruce de aur cu noi, căci dracu de nimic n'are frică mai mare ca de cruce. Ori unde sînt cruci, ori unde e inhibuit semnul crucei, dracul fuge.

Cînd trăsnește, Sf. Ilie pușcă după dracu, pe care-l urmărește.

Dar poporul mai spune cîte-o dată și aceasta : „Ce drac mai mare, mai rău și mai fără inimă îți trebuie ca omul?”

M. Lupescu

Mama pădurei

II 1)

Ci-că era odată o fată și se duse în pădure după uscături, și se întâlni cu mama pădurei. Mama pădurei îi zise: „fată bună și frumoasă, vino desară la mine cu furca, că ț-o-iu da multe bunătăți pentru mîncat. Fata ascultă. Se duse deci acasă, își luă furca și mai multe caere, și ducîndu-se în pădure, după multe căutări, fiind-că era noapte, dete peste bordeiul în care ședea mama pădurei. Ea strigă la ușă să-î deie drumul, dar mama pădurei îi răspunse se mai aștepte puțin. Mama pădurei frigea o mină de om pe foc ca s'o mănince; după ce o fripse, o viri sub laiță, apoi se duse și-î dete drumul. Intrînd fata în bordeiul, mama pădurei îi zise să se încălzească, că eă mă duc în pod în pod să-ți aduc mere, pere, nuci, alune și alte pentru mîncat. Atunci un șorecuț eși dintr'o bortă și zise fetei: „ fată mindră și frumoasă, hai cu mine în bortă, că mama pădurei s'a suit în pod să-și ascuțe dinții și să te mînince“. Fata-și luă furca, fusul, caerele și se duse cu șorecuțul în în bortă. Fata se duse acasă pe sub pămînt, ear mama pădurei pe de-asupra vroea ca s'o prindă. Atunci fata intră în casă, încue ușa bine și ca să nu poată intra mama pădurei, răsturnă toate lucrurile din casă cu gura în jos.

Mama pădurei strigă la multe lucruri să-î deie drumul, dar ele răspundea: „nu pot, căci sînt răsturnat.“ Ajunse și la litra de pe poliță, care o uîtase să o răstoarne, dar cînd vroi să se ducă să-î deie drumul, pică jos și se sfărma în mii de bucăți; și att-fel scăpă fata de mama pădurei, care vroea s'o mănince.

Din Preutești (Suceava)

V. Radović

1) Vezi No. 5 pagina 151.

Balaurii

Sub numele de *balauri*, poporul înțelege niște dihăni de șerpi mari peste măsură, lungi de o prăjină ori două, groși cât omul, puternici, fioroși, ce varsă foc din gură, având cîte douăsprezece limbi, ce trăesc prin codri cît sunt tineri, dar cari după ce-și fac stagiul cerut de condițiunile de-a fi balauri, se urcă în nouri pe care-î conduc în toate părțile. Poveștile noastre ne spun mai toate cîte-ceva despre balauri; poporul atribue balaurilor o putere grozav de mare, putînd înghiți oameni voinici cu arme cu tot, unora atribuindu-le puterea de fi nazdravani, grăind cu feți-frumoșii care se luptă cu ei. Chiar și sf. Ghîorghe avu a se lupta cu un asemenea balaur, izbăvind de moarte pe fata împaratului, ce sorții o destinase a fi prada acestei urite lifte, ce nu se hrănea de cît cu singe de om. Balaurii se fac din șerpi; într'o anumită zi primavara se strîng la un loc o sumedenie de șerpi și mai mari și mai mici, și mai tineri și mai bătrîni, și toate aceste jivine își amestică babele la un loc și alcătuesc o peatră scumpă ce o înghite unul dintre ei, cel mai puternic. Operația aceasta se numește *fiertul mărgelii*. Șerpele ce-a înghițit peatra scumpă, după ce a dovedit pe toți ceilalți șerpi, fuge prin păduri și prin codri, și dacă 7 ani de zile nu vede față de om, atunci din șerpe se face balaur. Balaurii sălășluiesc în nouri și mai ales în cei ce aduc peatra. Purtătorii acestor nouri sînt balaurii, care de multe ori cad pe pămînt, rupîndu-se cu ei o bucată de nour.

Cînd cu vre-un balaur se rupe o bucată de nour, atunci în acele părți vine pohoîn mare de înecă multă lume. Șerpele neputîndu-se sui iar în nouri, fuge prin munți, și îndată ce-l vede față de om, pier.

De multe ori lucrătorii de la cîmp, cînd vîd nouri negri și furtunoși, printre fulgere îi arată și coada balaurului ce conduce nouri.

Dealul Șerpului de lingă Crucea, com. Broșteni, județul Suceava; Dealul Balaurului de lingă Dobreni, jud. Neamț;

Groapa Șerpelui de lângă Baea, jud. Suceava etc. ne povestesc istorii despre aceste lighioi urite și spăimintătoare.

Balaurii pot avea și aripă; balaurii cu aripă zbor în nouă; unia din ei au câte 7, 9 și chiar 12 capete; unii balauri sînt atît de mari în cit din ei poți încarca și sute de cară de hoit. Unii balauri au guri așa de mari, de ajung e'o falcă în cer și cu una în pămînt.

Poporul, în genere, de aceste lighoi are scîrbă mare, și cu atît mai mult se teme de el cu cit crede că dracu, cele mai de multe ori, se intrupează sub forma de șerpe.

M. Lupescu

STRIGOII

Oamenii cari nu mîncă usturoi, și se feresc de tîmîe în viața lor, sînt *strigoii*. Ei se cunosc, cit sînt în viață, de pe aceea că au coadă, iar după ce mor, mormîntul lor este lasat în jos mai mult de cit la ceilalți morți și are o hotă la un capăt, pe unde esă strigoitul noaptea. Strigoitul și strigoaicele, în spre ziua de sf. Andrei, se string pe la crucile drumurilor sau pe la hotare și se bat cu limbele de la melițoi și melițoaice, ori cu coase. Se spune că bataea începe cînd unul zice: *usturoi roș* și încetează cînd unul zice: *usturoi alb*, ori cînd cîntă cucoșii de miezul nopții. Ei cînd se bat, rostesc cuvintele: *dau da nu taiu*.

Oamenii se tem de strigoii și de aceea în spre ziua de sf. Andrei mîncă usturoi, se ung cu el pe la umeri, piept și genunchi, ung pe la ferestre în formă de cruce, pe la uși, pe la porți, pe la ocoalele vitelor, țitele vacelor, coarnele boilor, limbele la melițoi etc. Strigoitul vine și strigă la fereastră: „ai mîncat usturoi?” Dacă omu-i răspunde, îl muștește, iar dacă tace, se duce'n treabă-si. Pe cei ce nu mîncă usturoi spre Andrii, îi pocesc strigoii. Cînd intilnește strigoitul pe un om, îl fugărește, dar nu pune mîna pe el și de nu fuge omu, îl muștește. Strigoii vii, tot deau-

na spre sf. Andrei se culcă afară; iar cei morți es din mormînt pînă la trei ani și vin noaptea pe la casele lor fără să facă ceva celor din casă cu care și vorbesc, stînd tot deuna pînă la miezu nopții. Unii povestesc că chiar strigoii vii, nu se duc toți cu trupul, ci la unii, adormind în spre sf. Andrei, li ese numai sufletu care se preface în fel de fel de animale, și dacă trupul acestor strigoii este mutat din locul unde s'a culcat, rămîne mort căci sufletul întorcîndu-se și ne mai găsim trupu în locul în care l-a lasat, se duce pe ceea lume.

Iată și cîte-va povești relative la strigoii.

Era odată un om care, cît a trăit el, totdeauna în spre ziua de sf. Andrei se culca afară, din care pricină îi și ziceau oamenii că-i strigoii. Murind omu ista, eșia în toată noaptea din groapă și venia acasă la nevasta lui, ședea pînă ce cîntau cucoșii de miezunopții și dispărea. Biata femeie îngrozită de astă întîmplare, se plînsese la o babă, care-o sfătui așa: „du-te acasă, așteaptă pînă a veni el, și cum l-îi vede că întră'n casă, tu te și-apucă de te spală, te piaptănă, te oglindește, te gătește și nu-î răspunde nimic pînă ce nu-î fi gata, iar atunci zi că te duci la nunta frate-său, care se însoară și ia pe soră-sa, atunci el are să zică că nu se poate, dar tu spune-î: „nu se poate cei morți la cei vii, da asta se poate, și pe loc are să crăpe.“ Un *multumim* și *bogdaprosti* eși din gura femeii, care ducîndu-se acasă și făcînd cum a învățat-o baba, a scapat de strigoii.

* *

Un biet om sărac se întorcea în spre sf. Andrei, cu un tăbultoc de la moară, și trecînd pe la niște cruci de drum, văzu un joc de oameni; el aducîndu-și aminte că-i spre sf. Andrei, și că aceia trebuie să fie strigoii, zise: D-zeu să vă înmulțească jocu; iar ei răspunse: D-zeu să-ți înmulțască făina în sac. Și mergînd omul acasă, multă vreme a mîncat din făină și nu se mai sfîrșia. Femeea și copiii tot îl întrebau într-una că ce minune-î asta de nu se mai gă-

teşte făina din sac? El li spunea că-î bun la D-zeu, dar ei tot nu-l slăbiau cu întrebatu, pînă ce într'o zi îl scoase din sărute de le spune drept, şi din ziua aceea s'a sfîrşit şi făina din sac.

* *

Ci-că a fost odată un om care avea femeie strigoaică şi tocmai de sf. Andrei o păli de copil. Femeia zise barbatului aşa: măi barbato, du-te de ia limba de la meliţoiu, mergi la crucele drumului, fără să vorbeşti cu cine-va, chiar de te-ar întreba; dă de nouă ori în pămînt cu limba meliţoiului şi zi din gură „daŭ dar nu taiu.» Barbatu ascultă pe femeie, se dusă, şi în loc să zică cum îl învăţase de acasă, el a „zis daŭ şi taiu“ şi cînd veni acasă îşi puse mînele în cap, căci găsi femeia toată tăietă.

* *

Unui om îi muri femeia în pripă şi fiind el întrebat cum şi ce boală a avut femeia lui, povesti ast-fel: Asară (spre sf. Andrei) ca nici odată, nevasta mea, D-zeu s'o erte, s'a culcat măi de vreme; eu am măi stat cît am măi stat dinaintea focului şi de la o vreme, sculindu-mă să merg să mă culc, oamenii buni, Doamne păzeşte, (omul se bătu cu mîna peste gură) cruce de aur în casă, ¹⁾ pe gura femeii eşia o pară (flacăra) roşie! Mi-am făcut cruce şi n'am măi văzut nimic. Am strîgat nevasta să se scoale, ea n'a răspuns; am început a o scutura, am luat-o din locu cela, am pus-o pe cealaltă laiţă, dar pace bună, ea era moartă, ca toţi morţii, cum o vedeţi şi acum. Iar babele de prin prejur, după ce măi scoase cîte un suspin, zise: sarace om, de ştia tu de măi înainte că femeia ta îi strigoaică, tu n'o mutaî din locul în care s'a culcat şi ea nu muria, căci para cea roşă, a fost sufletul ei care cînd s'a întors înapoi, n-a găsit trupu unde-l lasase şi s'a tot dus pe ceea lume.

1) Românii cînd povestesc ceva în care-î amestecă ucişă-l Crucă, zic: „cruce de aur în casă“ măi des unde sînt copii mici, să nu se apropie necuratu.

Odată muriau oamenii într-un sat de se stîngeau, nu alta, și nimene nu-l tăia prin cap ca ce ar fi pricina. Își descîntau, își desfăceau, își cetiau, își făceau st. maslu și tot de geaba. Un moșneag, vorbind într-o sară cu baba lui de mînia asta a lui D-zeu ce căzuse pe sat, îi spune că el de cîte-va nopți tot aude trîgînd clopotul la biserică. «Ian tacî moșnege, îi respuse baba cam suparată, ia! și se pare, unde-l tot auzi ziua. In vorba asta numai ce intră și un megieș. — Buna vremea. — Mulțumim. — Da ce se mai aude prin sat, nepoate? Ia rău, moșule, că azi s'a dus și Gheorghe a lui Ion și i-a ramas o casă de copii. Un D-zeu să-l ierte și un oftat eși din peptul tuturoara. «Doamne nepoate, hodinit-ai astă noapte? Hodinit și nici pre căci, așa după ce-a înoptat hăt bine, numai ce aud ciniî bătînd în colo'n jos, și gîndind că nu cum-va, să dea dihania la poeata cu oile, am eșit afară, dar nu era nimic. Cînd dau eu să intru în casă, numai ce aud clopotele la biserică.

Dar oare ce-a mai fi și asta? Îmi zisei în gîndul meu și mai stătui să văd mult timp a trage. Mi se urise stînd afară, și clopotele nu mai încetau. De la o vreme m'am dus în casă și tot am auzit pînă ce am adormit. Azi dimineață m'am înîlnit cu vărul N. și mi-a spus și el că de cîta-va vreme tot aude trîgînd clopotele noaptea și de vr'o două nopți a ascultat și el înadins și zice că numai pînă la miezu nopții s'aude trîgînd și de-acolo stă.

Orî-ce să fie asta, moșule? Hm, da ce să fie dragu moșului? Ia la biserică noastră, trebuie să fie îngropat un strigoiu, care în toată noaptea esă din mormînt și trage clopotele, și de nu i-om pune capăt, are să se stîngă tot satu. Saracu de mine, moșule! Și ce-î de făcut? Ia mîne pînă'n ziuă să mergem la popă să-î spunem, să luăm cîșî-va oameni, un par de stejar, cîte-va căciuliî de usturoi și să mergem la biserică, să căutăm mormîntul care-a fi mai lăsat în jos, și a avea o bortă la cap, c'acela-î cu strigoiu. Vom bate parul drept prin inima strigoifului, i-om da drumu usturoului e borta de la mormînt ca să-î meargă în gură și așa ne-om mîntui de strigoiu. — A doua

zi făcu moșneagul precum făgăduise și de atunci nu s-a mai auzit noaptea trângind clopotele la biserică, dar nici oameni n'aū mai murit ca mai nainte.

Din Dolhasca (Suceava)

T. C. Ionescu

Spiritușul

Spiritușul snū spiridușul e un drăcușor mic, ce-l aū unele babe și unii vrăjitori, cu care se servesc în săvârșirea farmecelor lor. Spiritușul e un tel de slugă a unui drac ce are în stăpînire pe baba ori vrăjitoarea care face farmecele. Spiritușul e dat unor vrăjitori pe anumit timp, unia au spirituș toată viața lor și aceștia la moartea lor se chinuesc mult de tot. Spiritușul se hrănește cu mîez de nucă și alte lucruri bune. Săteanul cu spirituș, în biserică ori la casa popei nu trebue să meargă.

Cu spiritușul se fac toate farmecele, se aduc calare pe prăjini ibovnicii la drăguțele lor, se omoară ursitele ibovnicilor cu drăguțe, se ia mana vitelor, se mulge lapte din inima carului, se tămăduesc boalele ce zghihue pe oameni, etc.

Spiritușu se ține în dilerite locuri dar mai ales în ulcioarașe mici de marmură ori pămînt alb.

Cînd un bolnav e chinuit de necuratu, numai cu ajutorul spiritușului îl poți scapa; vrăjitorul atunci pune la încercare spiritușul său, și dacă dracu ce chinuște pe bolnav e mai slab ca spiritușu, acesta îi făgăduște însănătoșarea și alungarea necuratului din cel bolnav; dacă însă spiritușu e mai slab ca necuratu ce chinuște pe bolnav, acesta atunci nu făgăduște bolnavului însănătoșire și fuge de el, căci se teme să nu supere pe necuratu din bolnav.

Mai de mult, erau o mulțime de babe ce aveau spirituși; spiritușu în acele vremi se putea vinde; astăzi însă, și aceasta nu se poate esplica, spiritușul se găsește foarte rar.

Şi s'acolo unde este, nu-î tare şi voinic ca în vremile vechi. Cum babele întrebuiţează spirituşu în serviciul lor, nimeni nu poate şti; acesta e un secret foarte mare. Ba faţă cu pantalonarii, şi cele ce cătră altă lume povestesc că au spirituş, cătră ei îl tăgăduesc.

Poveşti, susţinute de adevarate, în care spirituşu duce călare pe prăjină pe ibovnic la drăguţa lui, sînt foarte multe. Multă lume adevereşte aceste poveşti şi afirmă c'a văzut asemenea întîmplări cu ochii lor.

Aşa cînd eram copil, de la nişte babe din Spătăreşti [Suceava], am auzit următoarea povestire, ce spuneau c'au văzut-o ele însăşi :

Intr'un sat era un cioban ce se dăduse în draguste cu fata unei babe. Baba ştie multe drăcării şi n'ar fi voit ca ciobanul să se depărteze mult de ea, ca nu cumva să-şi găsească altă drăguţă, şi pe fata ei s-o lese cu buzele umflate. Ciobanul, în tovărăşie cu alţii, se dusesese la cîmp, să erneze cu oile acolo, fiind că finul în părţile acelea e mai eftin, şi nu ascultă de rugăminţele babei şi ale fetei spre a nu le părăsi; se vede însă că ciobanului nu-î mai era dragă urăciunea babei, căci nu le ascultă şi se duse.

Intr'o sară vine la babă un străin s'o roage de găzduire pe noapte, că-î drumeţ şi l-a apucat noaptea pe acolo. Baba îl primeşte, îl ospătează cum poate, şi-l culcă pe laiţă sub icoane.

Străinul, care observase pe babă şi pe fată că tot şoptesc şi vorbesc de cine-va, temîndu-se ca nu cum-va să fie vorba de el spre a-î face ceva, nu putu adormi. Intr'un tîrziu baba scoate din pălămida lăzei un ulcioraş cu două torti si-l pune lîngă foc începînd a descînta, îl tot învirtea c'un beişor de alun; cu cît ulciorul se apropia mai tare de foc, cu atîta striga mai tare «Ştefane! Ştefane!» şi cu cît îl depărta, cu atîta striga mai rar.

Intr'un tîrziu, numai ce aud o zupăitură ca cum s'ar scutura cine-va de omăt. şi în casă întră un flecău nalt şi frumos, care nu era altul de cît ciobanul ce fugise de fata babei, adus de spirituşu babei călare pe băţu lui ciobănesc.

Poveştile cu spirituşu, întăresc credinţa în asemenea lucru; ele sînt foarte variate şi tind toate a demonstra puterea babelor ce vrăjesc cu spirituş.

M. Lupescu

Medicină populară

XX

Şerpî în pîntece

Cînd omul minîncă lapte dulce, sã nu se culce în locuri gunoioase, şi prin dudăe unde trãesc şerpî, cãci îndată ce mirosã şerpelui a lapte dulce, vine şi se vîrã în pîntece.

Cînd şerpele e în pîntece, cu greũ se poate scoate; omul ce are şerpî în pîntece are burtã mare, e galben la faţa, simte o mîncãrime la inimã şi tot îi vine sã verse.

Ca sã scoţi şerpele din om, se procedeazã aşa :

Se pune într'un ceaur lapte dulce şi se fierbe pînã la clocot; se leagã bolnavul de picioare şi se spînzura cu capu în jos aşa ca gura bolnavului se fie în dreptul ceaurului. Omul trebuie sã stea cu gura cascãtã şi sã rãsufla aburi de lapte.

Cînd şerpelui îi vine aburi de lapte în gurã, îşi ia drumul pe gurã ca sã iasã la lapte şi slobozîndu-se în jos ese pe gurã în ceaurul cu lapte care fiind fierbinte, se opãreşte. Cu descîntece şerpîi nu es afarã. Unii oameni mãrturisesc cã au vãzut cu ochii lor cele scrise mai sus.

XXI.

Picinginii

Picinginele sînt nişte pîete scortoase pe pelea omului, care atacã pîlea, o fac scortoasã şi produce o mîncãrime teribilã de-ţi vine sã rupi pîlea; une-orî scãrpinatul ajunge

pînă acolo că începe să dea sînge din pată. Picinginii se fac pe părțile descoperite, mai ales pe mîni, obraz și picioare.

De picingini te umpli; picinginele se lătesc așa că de unde la început era ca o părăluță, une ori ajunge să se întindă pe tot brațul.

De picingini scapi greu; descîntece n'are. Spălătura deasă cu zamă de tutun ori cu leșie iute; ungera cu scrum de tutun cînd el se scoate din ciubuc ori țigaretă. ungera cu usturoi pisat amestecat cu miere, sînt mai tot deauna leacurile cele mai nemerite pentru ca să scapi de picingini. Dacă nu te tămăduiești nici așa, ia praf de pușcă, cărbuni și unt de oi rînced și iute, amestecă-le la un loc și unge-te, și fii sigur de scapare.

XXII

Șuhăria (gutunariu, guturaiu)

Șuhăria e o boală ușoară ce vine cu durere de cap și curgere de apă pe nas. Șuhăria apucă pe om mai mult iarna cînd umblă prin frig. De șuhărie scapi tragînd pe nas apă rece, ori fum de făină, ori fum de coji de ceapă arse. Trage pe nas și rachiu, că încă-i bun.

XXIII

Trîntitura

Trîntitura e o boală de picioare, ce se face în talpa piciorului. Ea se naște cînd calci în locul unde s'a trîntit ori s'a tăvălit un cal. Trîntitura o fac numai oamenii ce umblă desculți. Ea se face obicinuît în călcăiul piciorului și produce o durere așa de mare, că cel bolnav numai o gură ține.

De trîntitură scapi cu greu de nu pui nimic; dacă pui ceapă coaptă în foc, ori ceară de albine, ea coace mai din timp și scapi.

Dacă vrei să scapi mai ușor de ea, pune la picior găinaț

de găscă, cu rădăcină de brustur ¹⁾] prăjite pe foc într'un hîrb.

Cînd ea s'a copt, sparge-o pe ac cu cuțitul.

Descîntece de trîntitură nu-s.

XXIV

De potcă

regal

Potca vine cu durere de cap mare și cu curgere de sînge din nas; ea apucă pe om momentan. Poate să fie omu sănătos și cît te-ai întoarce în dreapta ori în stînga te-a și prins boala.

Potca ²⁾ se vindecă, prin descîntec; iată-l:

Intr-un virf de munte nalt

o șerpoiăcă o fatat;

nouă pui o fatat

cum o fatat

așa o crapat.

Așa să crăpe să răscrăpe

toate pociturile

toate deochiturile

din crierii capului

din fața obrazului

din zgîrcea nasului

din buric

de sub buric

din băerile inimei,

din născut

1) Brusturu e o burueană.

2) Baba Antaloaea din Broșteni de la care am cules mai multe descîntece mi-a zis într-o zi: „Poi domnule, dumneta vrei să ști tăt. Cîte boalîși descînteci ț-am spus ieu și cum li-ai scris și cum iești și cu minte, poți să te faci doftor; da si-ți ajute D-zeu că iești cu inimă bună.

Eată-mă-s cu licența în medicină de la Antaloaea! Pas nevoe de amu de la mine.

de sub născut,
 din picioare, din mîni,
 din toate a omului,
 și să rămîie I. curat, luminat
 cum D-zeu sfîntu l-o lasat.
 Descîntecu de la mine,
 leacu de la D-zeu sfîntu.

Descîntecu se face în căciulie de usturoiū, în care se împunge cu un ac, ori cu un vîrf de cuțit. Usturoiul se pișază, se face mujdeiū, gustă din el bolnavul, se spală cu zamă și, ce rămîie, se pune cu vasu într'un par.

XXV

De fapt

regul
 Faptul e o boală ce se declară la om prin eșirea unor bube late pe tot trupul omului, mai ales pe față și pe mîni. El produce dureri mari de cap, greutate în tot corpul și o slăbăciune grozavă. Pe față es atîtea bube, în cît cel bolnav abîa vede cu ochii.

Faptul se dă omului de dușmanii săi; se dă de ursită ursîtului, de ibovnică nevestei ibovnicului, ș. a.

Faptul se descîntă într'un vas și se varsă în calea celui ce ce ție ciudă pe el, pe unde umblă el mai sigur. Faptul se prinde de-o dată de cel ce-l ia; de se va întîmpla să treacă pe acolo vre-un dobitoc, faptul se ia pe dînsul, și dobitocul moare în dureri.

De fapt scapi desfacîndu-ți în apă neîncepută. Se aduce de la fîntînă apă neîncepută, se descîntă în ea cu un cuțit, și pe urmă se toarnă pe cel bolnav din cap pînă în picioare după ce s'a lasat în piele. Descîntece de desfăcut de fapt sînt multe, doftoroaele nu le spun, c'apoî își pierd leacul.

De fapt poți scapa spălîndu-te și cu stropi de la moară luați dimineața înainte de a răsări soarele. Faptul nu e numai de-un soiū, ci de 99 de soiuri și cu multe feluri de meșteșuguri făcut și dat.

XXVI

Răul copiilor

De răul copiilor zac numai copiii de la 1—7 ani. Această boală apucă pe copii la sfârşitul fiecărei luni. Când boala se arată, copiii ard, sînt troinici, bviiguesc, tipă prin somn, ba pe unii îi apucă şi neputinţa. Greu scapă copilul de răul copiilor; orî-ce i s'ar face, pînă la 7 ani tot nu e scapat de tot. Răul copiilor unor copii le strîmbă trupu, le strică pieptul, le strîmbă spinarea ş. a. El se iscă din spăriet.

De răul copiilor scapă prin descîntece şi prin scaldători cu buruene negre. Scaldătoarea se face în timpul cînd copilul nu-î bolnav, şi se face dimineaţa înainte de răsăritul soarele.

Copilul e dezbracat în piele şi i se toarnă scaldătoarea din cap peste tot trupu.

De nici o boală nu se feresc babele ca de asta, căci ele cred] că răul copilului e trimes de necuratu. Descîntecul pentru orî-ce în lume nu ţi-l spune. De răul copiilor mai scapă copiii purtînd la gît o hărtie scrisă cu nişte ameninţări contra boalei, care se dă în urmă pe o apă curgătoare.

Boala se scrie numai de oameni mari nu şi de băeţi, de care se crede că se leagă dacă nu scriu bine. Mî-aduc a-minte că eram băet în clasa I-a la gimnaziu, cînd mama fu rugată de o babă să mă lese să-î scriu răul copiilor cum mi-a spune ea, şi mama nu m-a lasat, temîndu-se să nu se lee pe mine boala altora. Rar mai găseşti acum *scrisul răului copiilor*. În Bogdăneşti era unu Savu care le scriea. L-am văzut eă scriindu-le, însă nu puteam ceti, căci el scriea boala cu litere vechi 1).

1) Cine cunoaşte scrisul acesta, e rugat să-l culeagă şi să-l dea publicităţii prin revistă.

XXVII

Peri răi

Peri răi se fac pe partea de câtră globul ochilor a genelor (pleoapelor). Cînd cresc, ei înghipă în globul ochilor și produce o durere foarte mare; atunci ochiul începe a se înroși și nu scapă de durere și suferință pînă ce nu ți-i scoate cine-va. Peri răi se smulg cu anumite cleștișoare și numai de anumite doftoroae. In Șoldănești, lingă Fălticeni, era o doftoroae renumită pentru zmulgerea perilor răi. Nu toți oamenii pot să-i cunoască, căci peri răi sînt foarte mici. Cleștele de smuls samăna cu cimbistra, dacă dacă nu cum-va se zmulg chîar cu cimbistra. Doftoroaea nu-și arată instrumentele de hirurgie la fie-cine și mai ales pantalonarilor.

XXVIII

Buboele

Buboele se fac la părțile moii ale trupului; de ele te umpli. Cînd încep a se face, dacă le spurci ori le ungi cu *ceară din urechi*, atunci scapă de ele. Buboele dor tare; cînd se fac multe și mai mici se zic și *funigei*.

Buboele nu se descîntă; ele să tîmăduesc ușor.

Inainte de a fi copt, pune pe el ceapă coptă'n foc, ori preșera cu cenușă de *nod de funie găsit*, ars în foc.

Unia mai pun pe buboe parale, gologani de 2, 5 sau 10 bani, după marimea buboii și după ce-l ține o noapte, îl zvîrle'n drum, crezînd că gîsindu-l cine-va, buboiul se va tîmădui și va trece ast-fel la cel ce-a găsit gologanu.

Unia în loc de gologani fac rotițe de scoartă de fag, le pun pe buboiu și apoi legîndu-le în o cîrpă, le svîrle'n drum.

M. Lupescu.